EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA

EUROSYSTÉM

CS **ECB-PUBLIC**

STANOVISKO EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY

ze dne 11. dubna 2019

k lobbování

(CON/2019/15)

Úvod a právní základ

Evropská centrální banka (ECB) obdržela dne 28. února 2019 žádost ministra spravedlnosti České republiky o stanovisko k návrhu zákona o lobbování (dále jen „návrh zákona“). Pravomoc ECB zaujmout stanovisko je založena na čl. 127 odst. 4 a čl. 282 odst. 5 Smlouvy o fungování Evropské unie a na třetí odrážce čl. 2 odst. 1 rozhodnutí Rady 98/415/ES[1], neboť návrh zákona se týká České národní banky (ČNB). V souladu s čl. 17.5 první větou jednacího řádu Evropské centrální banky přijala toto stanovisko Rada guvernérů.

1. Účel návrhu zákona

1.1. Účelem návrhu zákona je regulovat lobbování v České republice. Návrh zákon definuje lobbování, osoby, které jsou považovány za lobbisty (dále jen „lobbisté“), a veřejné činitele, kteří jsou vystaveni lobbování (dále jen „lobbovaní“). Vymezuje též pravomoci orgánů veřejné moci ve vztahu k této činnosti, jakož i práva a povinnosti lobbistů a lobbovaných. Návrhem zákona se zřizuje registr transparentnosti jako informační systém veřejné správy, jehož správcem bude Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (dále jen „Úřad“). Lobbisté a lobbovaní musí být zapsáni do registru transparentnosti a podávat čtvrtletní zprávy o své lobbistické činnosti a příslušných kontaktech za dané čtvrtletí. Registr transparentnosti a pravidelné zprávy budou zpřístupněny veřejnosti na internetových stránkách Úřadu.

1.2. Člen bankovní rady ČNB se podle návrhu zákona považuje za lobbovaného, je-li lobbován za účelem ovlivnění rozhodnutí při přípravě, projednávání a schvalování návrhu předpisu v působnosti ČNB. V takovém případě bude ČNB povinna do registru transparentnosti zapsat údaje o dotčeném členovi stanovené v návrhu zákona a tento člen bude povinen podávat čtvrtletní zprávy o kontaktech s lobbisty v daném čtvrtletí. Zprávy mají být podávány v elektronické podobě a budou zpřístupněny veřejnosti na internetových stránkách Úřadu.

1.3. Důvodová zpráva[2] k návrhu zákona konstatuje, že toto ustanovení zohledňuje zvláštní postavení členů bankovní rady ČNB. Důvodová zpráva v této souvislosti uvádí, že podle článku 98 Ústavy České republiky[3] je hlavní činností ČNB péče o cenovou stabilitu, určuje rovněž měnovou politiku[4].

---

1 Rozhodnutí Rady 98/415/ES ze dne 29. června 1998 o konzultacích vnitrostátních orgánů s Evropskou centrální bankou k návrhům právních předpisů (Úř. věst. L 189, 3.7.1998, s. 42).

2 Viz https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNB4B9CNQE.

3 Článek 98 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Návrh zákon nezasahuje do oblastí, ve kterých je ČNB zcela nezávislá. Zasahování do takových oblastí je zakázáno na základě zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance[5]. Členové bankovní rady ČNB proto do působnosti návrhu zákona spadají jen tehdy, pokud se účastní přípravy právních předpisů v působnosti ČNB. Na členy bankovní rady ČNB, kteří se neúčastní přípravy právních předpisů v působnosti ČNB, se návrh zákona nevztahuje. Konzultující orgán informoval ECB o tom, že při formulování tohoto ustanovení bylo zohledněno stanovisko ECB k úpravě lobbingu na Slovensku z roku 2005[6].

2. Připomínky

2.1 Toto stanovisko se zabývá těmi ustanoveními návrhu zákona, která se týkají členů bankovní rady ČNB.

2.2 ECB vychází z toho, že návrh předpisu v působnosti České národní banky, ve vztahu ke kterému by mohl být člen bankovní rady ČNB lobbován, zahrnuje návrhy zákonných úprav v oblasti měny a peněžního oběhu a návrhy zákonných úprav, kterými se upravují postavení, působnost, organizace a činnost ČNB (v těchto oblastech ČNB předkládá návrhy zákonné úpravy vládě spolu s Ministerstvem financí[7]), jakož i návrhy vyhlášek ČNB vydávaných podle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, včetně vyhlášek týkajících se povinných minimálních rezerv, a podle jiných zákonů, na jejichž základě má ČNB normotvornou pravomoc. To zahrnuje oblasti bankovního a finančního dohledu[8], tržních infrastruktur[9], oběhu bankovek a mincí[10], spotřebitelského úvěru[11] a boje proti praní peněz[12]. Lobbování u člena bankovní rady ČNB během legislativního procesu v souvislosti s rozhodnutími týkajícími se návrhu právního předpisu mimo působnost ČNB tak nespadá do oblasti působnosti návrhu zákona.

2.3 Článek 130 Smlouvy stanoví, že při výkonu pravomocí a plnění úkolů a povinností svěřených jim Smlouvou, Smlouvou o Evropské unii a statutem ESCB nesmějí ECB, žádná národní centrální banka ani žádný člen jejich rozhodovacích orgánů vyžadovat ani přijímat pokyny od orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie, od žádné vlády členského státu ani od jakéhokoli jiného subjektu. Cílem článku 130 Smlouvy je chránit centrální banky před politickým tlakem, aby mohly účinně naplňovat cíle, které se vážou k jejich úkolům, díky nezávislému výkonu zvláštních

---

4 Čl. 98 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

5 Viz § 9 odst. 1 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů.

6 Viz stanovisko ECB CON/2005/25. Všechna stanoviska ECB jsou zveřejněna na internetových stránkách ECB www.ecb.europa.eu.

7 Viz § 37 odst. 1 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů.

8 Viz zákon č. 21/1992 Sb., o bankách; zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví; zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech; zákon č. 277/2013 Sb., o směnárenské činnosti; zákon č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů; zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu; zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech a různé právní předpisy o důchodovém pojištění a spoření (zejména zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením a zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření).

9 Viz zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku.

10 Viz zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů a ustanovení zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, týkající se padělání.

11 Viz zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru.

12 Viz zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

pravomocí, kterými jsou za tímto účelem nadány. Uznání takovéto nezávislosti centrálních bank však nemá za následek jejich vynětí z právních pravidel ani z jakékoli formy legislativních zásahů[13].

2.4 ECB má za to, že pravidelné kontakty a interakce s externími zainteresovanými subjekty jsou zdrojem podnětů a informací, které pomáhají lépe chápat vývoj ekonomiky, finančních trhů a bankovního sektoru a jeho širší společenský kontext. Členové rozhodovacích orgánů a ostatní vysoce postavení úředníci ECB jsou povinni po svém jmenování podepsat prohlášení o dodržování kodexu chování vysoce postavených úředníků ECB[14], který poskytuje záruky řádné správy, pokud jde o vztahy se zájmovými skupinami, a zahrnuje též obecné zásady komunikace s externími subjekty. Členové vysoce postavených orgánů ECB se zavazují zachovávat důvěrnou povahu informací v souladu se svými závazky a zabraňovat jakémukoliv zdání, že by informace potenciálně citlivé z hlediska trhů nemusely být současně k dispozici co nejširší veřejnosti. S cílem zvýšit transparentnost a odpovědnost členové vysoce postavených orgánů ECB v zásadě zahrnují informace o svých setkáních s externími subjekty do zveřejňovaných kalendářů setkání v rozsahu, v jakém tyto informace souvisejí s jejich funkcí člena vysoce postaveného orgánu ECB.

2.5 S ohledem na výše uvedené má ECB za to, že návrh zákona, včetně navrhovaných povinností členů bankovní rady ČNB, které se týkají transparentnosti a jejichž cílem je boj proti korupci a zvýšení transparentnosti v kontextu lobbingu v legislativním procesu v České republice, nenaruší nezávislé plnění úkolů ČNB, které souvisejí s ESCB.

Toto stanovisko bude zveřejněno na internetových stránkách ECB.

Ve Frankfurtu nad Mohanem dne 11. dubna 2019.

[podpis]

Prezident ECB

Mario DRAGHI

13 Viz rozsudek Soudního dvora zde dne 10. července, Komise v. ECB, C-11/00, EU:C:2003:395, body 134 až 136.

14 Viz Kodex chování vysoce postavených úředníků ECB z prosince 2018 https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/en_single_code_conduct_for_high_level_ecb_officials_f_sign.pdf.